

تاریخ
۲۶
شهریور
۱۴۰۴
چهارشنبه

مارگزیدگی را شوخی نگیرید

مارگزیدگی در بسیاری از نقاط کشور به‌ویژه در مناطق گرمسیری و کوهستانی رخ می‌دهد، اما همچنان باورهای نادرست درباره درمان آن در میان مردم رایج است. متخصصان هشدار می‌دهند که تأخیر در درمان یا استفاده از روش‌های سنتی می‌تواند جان فرد آسیب‌دیده را به خطر بیندازد. آگاهی از علائم و اقدامات درست، نقش حیاتی در نجات جان فرد دارد. به گزارش صد آتلاین ، یک متخصص سم‌شناسی با تأکید بر اهمیت آگاهی عمومی درباره مارگزیدگی، نسبت به پیامدهای خطرناک آن هشدار داد و گفت: تشخیص به‌موقع علائم و پرهیز از درمان‌های غلط، می‌تواند در کاهش آسیب‌ها و نجات جان افراد نقش کلیدی ایفا کند.

دکتر امیر بقائی، متخصص سم‌شناسی و داروشناسی و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی البرز، در گفت‌وگو با ایسنا عنوان کرد: «مارها بسته به نوع گونه، سموم متفاوتی تولید می‌کنند. برخی از آن‌ها با تأثیر بر سیستم عصبی، ممکن است باعث فلج عضلات تنفسی شوند و در مواردی منجر به مرگ شوند. برخی دیگر نیز با تخریب بافت‌ها یا اختلال در عملکرد سیستم انعقادی، موجب خونریزی‌های داخلی یا نکروز شدید می‌شوند.»

دکتر بقائی با انتقاد از باورهای نادرست رایج در بین برخی افراد گفت: «برخلاف تصور عمومی، روش‌هایی مانند مکیدن زخم، بستن شدید عضو با پارچه یا سوزاندن محل گزش نه‌تنها کمکی نمی‌کند، بلکه ممکن است وضعیت بیمار را بدتر کند. این روش‌ها می‌توانند باعث گسترش سم،

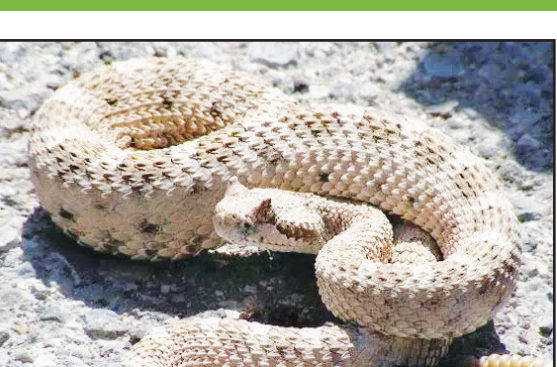

عفونت یا آسیب بیشتر شوند.»

او ادامه داد: «در صورت مارگزیدگی، مهم‌ترین کار این است که عضو آسیب‌دیده بی‌حرکت نگه داشته شود و بیمار هرچه سریع‌تر به نزدیک‌ترین مرکز درمانی دارای پادزهر منتقل شود. همچنین فرد نباید راه برود یا فعالیت بدنی داشته باشد؛ چون این کار موجب پخش سریع‌تر سم در بدن می‌شود.»

بقائی در پایان تأکید کرد: «برخی مارها سم ترکیبی دارند و می‌توانند هم‌زمان علائم عصبی و بافتی ایجاد کنند. بنابراین هر نوع مارگزیدگی باید جدی گرفته شود و به هیچ عنوان نباید منتظر ظاهر شدن علائم ماند.»

برای درمان مارگزیدگی چه باید بکنیم؟

مارهای سَرِ مسی

مارهای سر مسی دارای رنگ‌های قرمز یا طلایی هستند و خطوطی به شکل ساعت‌شنی روی بدن خود دارند. طول بدن مارهای سر مسی بین ۴۶ تا ۹۲ سانتی‌متر است. مارهای سر مسی در نواحی جنگلی، مرداب‌ها، صخره‌ها و رودخانه‌ها یافت می‌شوند. این تیره از مارها رفتار تهاجمی ندارند و بیشتر موارد گزش به وسیله مارهای سر مسی به دلیل پا گذاشتن تصادفی به محل استراحت یا نزدیکی بیش از حد به آن‌هاست.

علائم گزیدگی به وسیله مار سر مسی شباهت‌هایی به مارهای آبی زهر دار دارد. علائم گزیدگی به وسیله مار سر مسی عبارت‌رند از: بروز درد و علائم و نشانه‌های فوری تغییر رنگ پوست شوک

افت فشار خون

ضعف

مارهای مرجانی

مارهای مرجانی حلق‌هایی به رنگ‌های مشکی، زرد و قرمز دارند و اغلب با شمه‌مارهای غیر سمی اشتباه گرفته می‌شوند. برای تشخیص مارهای مرجانی باید به پیوستگی حلقه‌های قرمز و زرد توجه کنید. مارهای مرجانی اغلب در نواحی جنگلی، باتلاق‌ها و نواحی با خاک شنی زندگی می‌کنند. مارهای مرجانی معمولاً در زیرزمین‌ها یا زیر تل برگ و خس‌وخاشاک زندگی می‌کنند.

علائم مخصوص گزیدگی به وسیله مارهای مرجانی عبارت‌رند از:

دردی که فوری پس از گزش حس نمی‌شود

علائم و نشانه‌هایی یک چند ساعت پس از گزیدگی بروز پیدا می‌کنند

تشنج

افتادگی پلک‌ها

تغییر رنگ پوست

دل درد

مشکل در بلع

سر درد

شوک

فلج‌شدگی

اقدامات اولیه بعد از مارگزیدگی ؛ اگر مار نیش‌مان زد چه کنیم؟

در صورت مارگزیدگی، فوراً باید به فوریت‌های پزشکی مراجعه کنید. با این حال، توصیه‌های مهمی برای زمان مواجهه با مارگزیدگی وجود دارد که باید به دقت رعایت کنید.

ابتدا بلافاصله با مرکز فوریت‌های پزشکی تماس بگیرید.

ساعت و زمان دقیق مارگزیدگی را به خاطر بسپارید.

خون‌سردی خود را حفظ کرده و سعی کنید تا جای ممکن بی‌حرکت باقی بمانید، زیرا حرکت موجب تسریع در پخش زهر در بدن می‌شود. لباس‌های تنگ یا زیورآلات را در بیاورید، زیرا احتمال تورم در ناحیه گزش وجود دارد.

اجازه ندهید فرد مصدوم راه برود. مصدوم را با خودرو به محل درمان برسانید.

پس از مارگزیدگی، وقت خود را با کُشتن یا شکار مار تلف نکنید. اما در صورت امکان از مار عکس بگیرید.

درمان مارگزیدگی

مهمترین کاری که باید پس از مارگزیدگی انجام دهید، مراجعه فوری به فوریت‌های پزشکی است. پزشک با بررسی و معاینه فرد مصدوم، می‌تواند از روش‌های مختلف برای درمان استفاده کند.

در برخی موارد، مارگزیدگی خطر جانی برای فرد ندارد. میزان خطر مارگزیدگی به محل گزش، سن و وضعیت سلامتی فرد بستگی دارد. در صورتی که مارگزیدگی جدی نباشد، پزشک پس از تمیز کردن محل گزش، واکسن کزاز را به فرد مصدوم تزریق می‌کند. اما چنانچه، وضعیت خطرناک باشد، پزشک ممکن است که از پادزهر استفاده کند.

هر شماره؛معرفی یک موضوع در حوزه سلامت

از جنبه‌های مختلف

این شماره: درمان انواع گزیدگی

اصول پیشگیری و درمان گزیدگی‌های پشه، کنه، کک، زنبور، مار و عقرب

سایت بیمارستان آرام می نویسد: گزش، یک اصطلاح عمومی است که به نیش زدن پوست بدن به وسیله حشرات مربوط می‌شود.در بین گزیدگی‌ها، برخی خطرناک‌تر هستند. اگر گزیدگی برای کودکان، سالمندان، خانم‌های باردار یا افراد بیمار اتفاق بیفتد، باید آنها را سریع به نزدیک‌ترین مرکز درمانی رساند. گزیدگی‌های خطرناک خصوصاًیی چرا نیش پشه پوستمان را قرمز می‌کند؟

اتفاقی که در فرآیند گزش برای پوست می‌افتد، به چند قسمت مختلف تقسیم می‌شود: پخشی از آن مربوط به واکنش پوستی به مواد موجود در نیش حشره است و پخش دیگر به زمینه‌سازی عفونت به وسیله نیش حشره. انتقال میکروب‌های خاصی که حشرات خاصی وارد پوست می‌کنند هم پخش دیگر این اتفاق‌ها را تشکیل می‌دهد. در واقع، مسئله‌ای که به‌طور کلی با عنوان گزش از آن یاد می‌کنیم، نوعی واکنش پوستی به ترکیب‌های موجود در بزاق حشره است. در بزاق حشرات، آنتی‌ژن‌هایی وجود دارد که در صورت تماس با پوست، باعث ایجاد واکنش‌های پوستی می‌شود. این واکنش‌ها خود را به شکل حساسیت، التهاب، قرمزی، تورم و خارش نشان می‌دهد. برخی حشرات هم حامل میکروب‌هایی هستند که آنها را با کمک نیش خود وارد بافت پوست می‌کنند و با رشد این میکروب‌ها در پوست، زمینه ایجاد بیماری‌های مختلف پوستی مانند سالک یا مالاریا از طریق گزش فراهم می‌شود.

نکته دیگر بی‌حیاست که خیلی از افراد گمان می‌کنند بچه‌ها به دلیل شیرین‌تر بودن گوششان، بیشتر در معرض گزیدگی قرار دارند در حالی که اصطلاح شیرین بودن گوشت، واقعیت علمی ندارد. دلیل اینکه بچه‌ها بیشتر گزیده می‌شوند این است که بدن آنها هنوز نسبت به بسیاری از ترکیب‌ها و مواد حساسیت‌زا مقاوم نشده است. وقتی ماده‌ای به مدت طولانی با بدن ما در تماس قرار می‌گیرد، بدن نسبت به آن مقاوم می‌شود و در دفعات بعدی، واکنشی نسبت به تماس با آن از خود نشان نمی‌دهد. به همین دلیل اگر پشه‌ای هم‌زمان یک کودک و یک بزرگسال را نیش بزند، امکان بروز واکنش پوستی در کودک، بیشتر خواهد بود چون احتمال تماس قبلی آن بزرگسال در سال‌های گذشته با آن پشه خاص و مقاوم شدن بدنش به نیش آن، وجود دارد. از این رو، واکنش‌های حساسیتی نسبت به نیش پشه، بیشتر برای افرادی اتفاق می‌افتد که مواجهه قبلی با آن نداشته‌اند و این مساله، ربطی به تلخ و شیرینی گوشت ندارد. ضمناً دلیل اینکه پوست آقایان کمتر در معرض نیش حشرات قرار می‌گیرد هم این است که موهای موجود در بدن آنها، فضای کافی و مناسبی برای نشستن حشرات روی بدن و نیش زدن پوستشان ایجاد نمی‌کند.

درمان‌های فوری گزیدگی

در مورد گزش‌های ساده و بی‌خطری مانند گزش پشه یا حتی کک، می‌توان اقدام‌های فوری برای پیشگیری از التهاب و علائم احتمالی ایجاد شده در منزل و قبل از مراجعه به پزشک (یا در صورت دسترسی نداشتن به پزشک)، انجام داد. این اقدام‌ها شامل استفاده از داروهای ضدالتهاب و ضدخارش موضعی مانند کرم بنامتازون (فقط به مدت ۳ روز) و کرم کالامین (ضدخارش) می‌شود. مصرف خوراکی داروهای آنتی‌هیستامین یا ضدحساسیت مانند هیروکسی‌زین هم به کاهش تورم ناشی از گزش‌های معمولی کمک می‌کند. اگر فردی به دنبال گزش، دچار التهاب موضعی بیش از حد و علائم عمومی مانند تب، تنگی نفس یا دل‌درد شدید شود، باید بلافاصله به اورژانس مراجعه کند تا اقدام‌های درمانی لازم برای او انجام بگیرد.

برای پیشگیری از گزیدگی می‌توان راه‌های مختلفی را امتحان کرد: مثلاً استفاده از اسپری‌های ضدحشره، استفاده از پشه‌بند برای بچه‌ها و افراد مبتلا به آلرژی‌های تماسی، استفاده از توری برای در و پنجره‌ها، مالیدن مواد ضدگزش بودار روی پوست بدن و پوشیدن لباس‌های آستین بلند و مناسب در سفر می‌تواند راه‌های مناسبی برای پیشگیری از گزش باشند.

پشه‌ها از ب کمپلکس متنفرند!

اگر گزیده شدید، خونسرد باشید. اول دقت کنید چه جانوری شما را گزیده است. اگر نیش حشره سمی است، حرکت نکنید چون تقلا و حرکت زیاد به پخش سم کمک می‌کند. اگر عقرب یا مار شما را گزید، بی‌حرکت بمانید و عضو گزیده شده را پایین‌تر از سطح قلب قرار دهید. بی‌حرکت در آتوبلیل بنشینید و فورا خود را به مرکز درمانی برسانید. بستن بالای محل زخم با باند خیلی کمک‌کننده نیست مگر اینکه فاصله تا مرکز درمانی بیش از ۲۰ تا ۳۰ دقیقه باشد. در این شرایط مراقب باشید نبض قطع نشود. کارهایی مثل بریدن، سوزاندن یا مکیدن و یخ گذاشتن محل هم موثر نیست. بی‌جهت با اشیای تیزی که شاید آلوده هم باشند، محل را نزنید. اگر بیمار درد و سوزش دارد و هوشیار است، می‌توان به او مسکن داد اما اگر فرد بدحال است و تهوع دارد، نباید هیچ نوشیدنی یا خوراکی‌ای به او داده شود.اگر به محلی می‌روید که پشه زیاد است، باید بدانید خوردن قرص‌های ویتامین ب کمپلکس به دور شدن پشه از شما کمک می‌کند ولی اگر پشه نیشتان زد، می‌توانید از پمادهای ضد گزش که در داروخانه موجود است، استفاده کنید تا سوزش و خارش کمتر شود. پس شاید همراه داشتن این پمادها در سفر بد نباشد.

درمان عقرب گزیدگی

سلامت

صفحه
۶
شماره
۴۲۹۷
سال
سی ام

نظر طب سنتی درباره نیش پشه زنبور، مار و عقرب

در طب سنتی برحسب مزاج جانوری که فرد را گزیده، گزیدگی را درمان می‌کنند. گزش زنبور، پشه، افعی و عقرب گرم و خشک و خونریزی‌دهنده است. به‌همین دلیل باید بعد از گزش ماده‌ای خنک مثل الکل یا خمیردندان یا پوست خیار را فورا روی محل گزش گذاشت. برعکس گزش مار کبری یا عنکبوت سیاه که سرد و خشک است و اعصاب را درگیر می‌کند، این نوع گزش‌ها می‌توانند کشنده باشند و باید محل را فورا بادکش کرد و چند تیغ کوچک زد. اگر گزش با تاول همراه بود، حجامت مفید است و باعث رفع سریع علائم گزش می‌شود. اگر در شرایطی هستید که امکان بادکش انداختن یا حجامت وجود ندارد یا اطلاعاتی از نحوه انجام این کار ندارید، هرگز سرخود محل را با وسایل آلوده مثل تیغ یا چاقو یا شیشه برش ندهید و سعی کنید فورا خود را به مراکز درمانی برسانید. استفاده از روغن زیتون در این فاصله می‌تواند مفید باشد. پمادهای حاوی آلوئه‌ورا و گل همیشه‌بهار نیز مسکن‌های خوبی برای بعد از گزش هستند که از عفونت پیشگیری می‌کنند.

کدام گزیدگی را جدی بگیریم؟

در بین گزیدگی‌ها، برخی خطرناک‌تر هستند. اگر گزیدگی برای کودکان، سالمندان، خانم‌های باردار یا افراد بیمار اتفاق بیفتد، باید آنها را سریع به نزدیک‌ترین مرکز درمانی رساند. گزیدگی‌های خطرناک‌تر، آنهایی هستند که با درد شدید همراه هستند و تورم شدید بافت را هم به دنبال دارند. گزیدگی‌هایی که منجر به عفونت، التهاب یا مرگ بافت زیر پوست می‌شوند هم در گروه گزیدگی‌های خطرناک جای می‌گیرند و نباید درمان جدی آنها را پشت‌گوش انداخت. در بیشتر موارد می‌توان قبل از مراجعه به پزشک برای کاهش التهاب ناشی از گزیدگی، محل گزش را با یخ، کمپرس سرد کرد. این کار باعث کاهش خونرسانی به‌دلیل انقباض عروق می‌شود و در نهایت، کاری می‌کند تا سلول‌های التهابی کمتر به محل گزش راه پیدا کنند. اما فشار دادن جای گزیدگی به وسیله افراد غیرمتخصص، درست نیست و می‌تواند باعث افزایش التهاب شود.

نگذارید جای گزیدگی آفتاب بخورد!

گاهی قسمت‌های ملتهب پوست گزیده شده در برخی از افراد، دچار تغییر رنگ قهوه‌ای می‌شود و این تغییر رنگ در مواردی تا چند ماه ادامه پیدا می‌کند بنابراین نباید نگران جای دانه‌های ریز و قهوه‌ای روی دست کودکان باشید. پیشگیری از تابش نور آفتاب به قسمت‌هایی از پوست که دچار تغییر رنگ شده است (با پوشیدن دستکش و لباس‌های آستین‌بلند) و استفاده از ضدآفتاب می‌تواند تا اندازه قابل‌قبولی جلوی بدتر شدن ضایعات را بگیرد. استفاده شیشه‌ان از کرم‌های ضدلک و لایه‌برداری مانند اسیدهای میوه (AHA) هم در تسریع بهبود این ضایعات پوستی کمک‌کننده است. در مورد این کودک، جای هیچ‌گونه نگرانی وجود ندارد و مراقبت از تماس با نور خورشید و دستکاری نکردن زخم‌ها مانند محل گزش برای بهبود او کافی است.
استعمال کرم‌های ترمیم‌کننده مانند زینکاکسید یا داروهای ضدالتهاب موضعی که پزشک تجویز می‌کند هم می‌تواند به تسریع روند درمان کمک کند. به‌طور کلی، حشرات مختلفی از پشه معمولی، کک و کنه گرفته تا عقرب و زنبور عسل و عنکبوت ممکن است انسان را بگزند. بعضی از گزش‌ها باعث ابتلا به بیماری هم می‌شوند. مثلاً گزش پشه خاکی می‌تواند ابتلا به بیماری سالک، گزش کنه، ابتلا به بیماری لایم و گزش پشه آتوفل، ابتلا به بیماری مالاریا را به دنبال داشته باشد. برخی از گزش‌ها مانند گزش زنبور عسل، عنکبوت (سیاه یا قهوه‌ای) یا گزش به وسیله عقرب به مداخلات فوری پزشکی و استفاده از داروهای تجویزی مناسب نیاز دارند. پزشکان و متخصصان پوست در بیشتر موارد می‌توانند از روی علائم بالینی، توزیع محل گزش، نوع واکنش التهابی پوست در محل گزش و به منطقه جغرافیایی‌ای که فرد در آن حضور داشته، به عامل گزش پی ببرند و درمان مناسبی را شروع کنند. مشاهده التهاب موضعی پوست همراه با یک زخم مرکزی کوچک که محل ورود نیش حشره است، پزشک را به تشخیص گزیدگی نزدیک می‌کند. بهتر است به این نکته هم توجه داشته باشیم که در برخی افراد، به‌خصوص کودکانی که زمینه آلرژی دارند (درماتیت آتوپیک)، نسبت به بزرگسالان سالم، در اثر گزیدگی واکنش‌های پوستی شدیدتر است. ضمن اینکه گاهی یک گزیدگی ساده مانند گزیدگی پشه می‌تواند باعث بروز تظاهرات پوستی شدیدتر مانند تاول‌های بزرگ در کودکان شود.

سوزن سوزن و مور مور شدن در اطراف محل گزش

تورم در اطراف محل گزش

علائم مربوط به به اثرات گسترده زهر عقرب به نیز عبارت‌رند از:

مشکلات تنفسی

سفتی عضلات و پرش و بی‌قراری در اندام‌ها

حرکات غیرمعمول گردن، سر و چشم

ترشح بزاق

تعریق

حالت تهوع و استفراغ

فشار خون بالا

تیش قلب نامنظم و سریع

گریه بی‌دلیل، بی‌احساسی و تحریک‌پذیری

همچنین افرادی که قبلاً تجربه عقرب‌گزیدگی را داشته‌اند، ممکن است واکنش آلرژیکی به گزش بعدی داشته باشند. در برخی موارد، عقرب‌گزیدگی می‌تواند منجر به عارضه‌ای به نام «آنافیلاکسی» شود که به صورت بالقوه تهدید کننده زندگی است و می‌تواند علائم و نشانه‌هایی از جمله مشکلات تنفسی، کهیر، حالت تهوع و استفراغ داشته باشد.